

BügelHajema

Plek voor ideeën

Onderzoeksrapportage

Opdrachtgever: gemeente Alkmaar

projectnummer: 007.00.02.01.00.11

Onderwerp: aanvullend ecologisch onderzoek vier herontwikkellocaties Graft-De Rijp

Datum: 20-01-2016

Inleiding

Door de realisatie van een nieuwe brede school in de gemeente Alkmaar komen drie basisscholen en een bibliotheek vrij voor een nieuwe invulling. Om inzicht te verkrijgen in de gevolgen van de plannen voor beschermde natuurwaarden is in 2014 een natuurtoetsing uitgevoerd. De bevindingen van de natuurtoetsing zijn gerapporteerd in 'Verkennd natuuronderzoek 4 locaties in Graft-De Rijp' (Grontmij Nederland B.V., projectnummer 338837, 7 oktober 2014).

Uit de conclusies van de natuurtoets komt naar voren dat aanvullend onderzoek noodzakelijk is om de aanwezigheid van verblijfplaatsen van op basis van de Flora- en faunawet (Ffw) streng beschermde vleermuizen uit te sluiten, dan wel aan te tonen voor de locaties De Tweemaster (Boeijerstraat 14) en St. Jozefschool (Kerkstraat 32). Daarnaast is aanvullend onderzoek noodzakelijk om de aanwezigheid van nestplaatsen van op basis van de Ffw streng beschermde gierzwaluw en huis-mus uit te sluiten, dan wel aan te tonen voor de locaties St. Jozefschool en Bibliotheek/Peuterspeelzaal (Rechtestraat 148).

In 2015 is dit aanvullend onderzoek uitgevoerd door BügelHajema Adviseurs bv. In de voorliggende notitie worden de bevindingen, alsmede de methode van onderzoek beschreven.

Methode

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2013 dat is ontwikkeld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging in overleg met de voormalige Dienst Landelijk Gebied en de voormalige Gegevensautoriteit Natuur.

Vleermuizen maken gebruik van echolocatie om zich te oriënteren in een gebied en voor het lokaliseren van prooien tijdens de jacht. Deze echolocatie vindt plaats door middel van ultrasone geluiden die de vleermuis produceert en zijn soortspecifiek (frequentie en ritme). Met behulp van een ultrageluiddetector (batdetector) kunnen deze geluiden voor mensen hoorbaar worden gemaakt. Bij het onderzoek is gebruikgemaakt van een Pettersson D240x ultrasounddetector. Met een Edirol R 09-RH zijn geluidsopnamen gemaakt die later zijn geanalyseerd met behulp van het programma Bat Sound Pro 3.31b. Er zijn in totaal vier inventarisaties uitgevoerd. Alle inventarisaties vonden plaats onder gunstige weersomstandigheden (zie tabel 1). De inventarisaties zijn uitgevoerd door de heer D.J. Venema en de heer T. Dolstra.

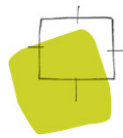
BügelHajema Adviseurs bv, Bureau voor Ruimtelijke Ordening en Milieu BNSP

Vaart nz 48-50, Postbus 274, 9400 AG Assen T 0592 316 206 F 0592 314 035

E assen@bugelhajema.nl W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen, Leeuwarden en Amersfoort

Tabel 1. Omstandigheden tijdens de vleermuisinventarisaties

Datum	Tijdsduur	Zonsondergang/ -opkomst	Weer	Temperatuur
01-06-2015	21:30-23:45	21:50	bewolkt en zwakke wind, tussen 21:10 en 22:10 lichte regen	13°C
09-07-2015	21:40-24:00	21:59	helder en zachte wind	14°C
27-08-2015	20:35-22:45	20:39	sterk bewolkt en matige wind	17-15°C
02-10-2015	19:10-21:15	19:16	licht bewolkt, windstil	15-14°C

Het onderzoek ten aanzien van gierzwaluw en huismus is uitgevoerd conform de Soortenstandaard Gierzwaluw (Versie 1.1, publicatienummer RVO-S17-401/BF15896, maart 2014) en Soortenstandaard Huismus (Versie 1.1, publicatienummer RVO-S18-401/BF15896, maart 2014) van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Op de vroege ochtend van 25 april, 5 mei en 15 juni en de avonden van 1 juni en 9 juli 2015 is het plangebied bezocht ten behoeve van de inventarisatie van genoemde vogelsoorten. De inventarisaties waren met name gericht op territorium- en nestindexerend gedrag. De bezoeken vonden plaats onder gunstige weersomstandigheden (droog en weinig wind). De inventarisaties zijn uitgevoerd door de heer D.J. Venema.

Locatie beschrijving en samenvatting resultaten per locatie

De Bibliotheek/Peuterspeelzaal aan de Rechtestraat 148 in De Rijp is rond 1900 gebouwd. Het gebouw is opgetrokken uit baksteen en het hoofdgebouw heeft een samengestelde schilddak dat bedekt is met dakpannen; model 'kruispan'. Dit platte model dakpan biedt vogels weinig nestruimte. De vorsten op de hoekkepers zijn vast gemetseld met specie waardoor ook hier de nestgelegenheid beperkt is. Tijdens de verschillende bezoeken zijn geen nesten aangetroffen en is geen nestindexerend gedrag waargenomen van gierzwaluw en huismus. Wel zijn op het dak twee nesten van kauw aangetroffen. Kauw is ook een predator van eieren en jongen van gierzwaluw en huismus.

De Bibliotheek/Peuterspeelzaal aan de Rechtestraat 148 in De Rijp

De St. Jozefschool aan de Kerkstraat 32 in De Rijp is in 1978 gebouwd. Het gebouw is opgetrokken uit baksteen en heeft een spouw. Op een beperkt aantal plaatsen zijn bovenin de bakstenengevels

open stootvoegen aanwezig. Het pand heeft delen met een plat dak en delen met een schilddak dat bedekt is met het dakpanmodel Opnieuw Verbeterde Holle. Dit model dakpan biedt huismus volop nestruimte tussen de dakpannen en het dakbeschot. De dakpannen liggen echter goedsluitend en bij de onderste rijdakpannen zijn onderpannen toegepast, waardoor de toegang voor musen vanuit de dakgoot sterk beperkt wordt. De vorsten op de hoekkepers zijn daarnaast vastgemetseld met specie, waardoor ook hier de toegang beperkt wordt. Tijdens de verschillende bezoeken zijn van gierzwaluw en huismus geen nesten aangetroffen en is geen nestindicerend gedrag waargenomen van deze vogelsoorten. Het plangebied heeft voor deze vogelsoorten ook geen belangrijke waarde als slaapplek of foerageergebied. Verder zijn er geen verblijfplaatsen van vleermuizen in de bebouwing aangetroffen en zijn geen verblijfplaatsindicerende waarnemingen gedaan. Het schoolterrein vormt daarnaast geen hoogwaardig foerageergebied voor vleermuizen en er zijn geen vaste vliegroutes aangetroffen.

St. Jozefschool aan de Kerkstraat 32 in De Rijp

De Tweemaster aan de Boeijerstraat 14 in De Rijp is in 1975 gebouwd. Het gebouw van één bouwlaag hoog, is opgetrokken uit baksteen en heeft een spouw. Op een beperkt aantal plaatsen zijn bovenin de bakstenengevels open stootvoegen aanwezig. Het gebouw heeft een platdak dat bedekt is met bitumineuze dakbedekking. Op het schoolterrein staan enkele bomen, waaronder enkele knotwilgen aan de zuidzijde van het terrein, langs een watergang. Tijdens het verkennend veldbezoek van 25 september 2014 (Grontmij Nederland B.V., 7 oktober 2014) is visueel een ruige dwergvleermuis rustend in een boomgat van een knotwilg aangetroffen. Alle overige bomen in het plangebied vormen geen geschikte verblijfplaats voor vleermuizen door het ontbreken van gaten/scheuren waarin vleermuizen kunnen verblijven. Tijdens de bezoeken in 2015 zijn er geen vleermuizen in de holle knotwilg aangetroffen. Ruige dwergvleermuis is een uitgesproken trekker en 25 september ligt in de najaarstrekperiode. Op basis van de bevindingen van het uitgevoerde aanvullende vleermuisonderzoek in 2015 is het aannemelijk dat de betreffende knotwilg in 2014 een incidentele functie had als verblijfplaats, voor een individu op doortrek. Het verdient echter de aanbeveling de knotwilg te sparen bij de herontwikkeling van het terrein. In de bebouwing van De Tweemaster zijn in 2015 ook geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen en er zijn ook

geen verblijfplaatsindicerende waarnemingen gedaan. Hoewel er boven het schoolplein wordt gejaagd vormt het terrein geen hoogwaardig (essentieel) foerageergebied. In de directe omgeving zijn verschillende plaatsen aanwezig alwaar de foerageerdruk veel hoger is. Verder zijn er geen belangrijke vaste vliegroutes aangetroffen.

De Tweemaster aan de Boeijerstraat 14 in De Rijp (bron: Google Maps Street View, mei 2009)

Inventarisatie 25 april 2015

Op de ochtend van 25 april zijn de locaties St. Jozefschool en Bibliotheek/Peuterspeelzaal bezocht ten behoeve van broedvogels. Gedurende twee uren zijn beide locaties afwisselend bezocht. Ter plaatse zijn geen gierzwaluwen en huismussen waargenomen. In de omgeving, op enige afstand van de genoemde locaties, zijn wel huismussen waargenomen. Bij de Bibliotheek/Peuterspeelzaal werd zowel aan de noord- als zuidzijde van het dak een nest van kauw waargenomen. Nestmateriaal (takjes) staken uit vanonder de horizontale boeidelen (dakrand) en er werden ook nestbezoeken waargenomen.

Inventarisatie 5 mei 2015

Op de ochtend van 5 mei zijn de locaties St. Jozefschool en Bibliotheek/Peuterspeelzaal wederom bezocht ten behoeve van broedvogels. Gedurende twee uren zijn beide locaties afwisselend bezocht. Bij beide locaties werd waargenomen dat een huismus (vrouwelijke exemplaar) gedurende enige tijd aan het foerageren was; spinnetjes pikken van gevelmuren. Op beide locaties vlogen de vogels vervolgens weg naar een plek buiten het plangebied (uit het zicht). Onder het pannendak van de woning aan de Rechtestraat 138 werd op basis van het waarnemen van transport van nestmateriaal door een huismus, een nestplaats van deze soort vastgesteld. In de lucht boven De Rijp vlogen enkele gierzwaluwen. Ter plaatse van de plangebieden zijn geen gierzwaluwen waargenomen. Bij de woning aan de Rechtestraat 85 werd waargenomen dat, na een aantal pogingen, een gierzwaluw onder een dakpan invloog. De nesten van kauw in de Bibliotheek/Peuterspeelzaal werden nog bewoond.

Inventarisatie 1 juni 2015

Op de avond van 1 juni zijn, voorafgaand aan het vleermuisonderzoek, de St. Jozefschool en Bibliotheek/Peuterspeelzaal bezocht ten behoeve van broedvogels. Ter plaatse werden geen gierzwaluwen en huismussen waargenomen. In de omgeving werden wel huismussen waargenomen en er vlogen ook gierzwaluwen laag boven de oude dorpskern. Onder de pannendaken van de oude panden iets verderop aan de Rechtestraat zijn verschillende nestplaatsen van gierzwaluw aanwezig.

Aansluitend op het vogelbezoek is een vleermuisinventarisatie uitgevoerd voor de locaties De Tweemaster en St. Jozefschool. Bij de zichtinspectie van de plangebieden en omgeving werd achter de gevelbetimmering (zuidgevel) van Kerkstraat 30 een kolonie van gewone dwergvleermuis aangetroffen (gelegen op enige afstand ten oosten van plangebied St. Jozefschool). Onder de gevel lagen veel uitwerpselen en achter de betimmering waren enkele individuen zichtbaar. Vanaf 22:12 uur werd rond de St. Jozefschool enkele malen een passerende en/of jagende gewone dwergvleermuis waargenomen. Uitvliegende vleermuizen, dan wel ander verblijfplaatsindicerend gedrag is hier niet waargenomen. De individuen uit de kolonie aan de Kerkstraat 30 vlogen voornamelijk weg in noordelijke richtlijn, over het Langebrugspad.

Bij de inspectie van De Tweemaster zijn enkele uitwerpselen van een dwergvleermuis op een vensterbank aan de westzijde van het gebouw aangetroffen. Ter plaatse zijn geen geschikte invliegopeningen aanwezig. De eerste vleermuis, een gewone dwergvleermuis, werd bij dit plangebied om 22:06 uur aanvliegend vanuit het oosten boven het schoolplein waargenomen. Gedurende de rest van de avond werden verschillende malen passerende en jagende individuen van gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen. Gedrag dat duidt op de aanwezigheid van een verblijfplaats werd hier eveneens niet waargenomen. Het lijkt waarschijnlijk dat in de omliggende woonwijk, op korte afstand van de locatie een kolonieverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aanwezig is.

Inventarisatie 15 juni 2015

Op de ochtend van 15 juni zijn de locaties St. Jozefschool en Bibliotheek/Peuterspeelzaal bezocht ten behoeve van broedvogels. Gedurende twee uren zijn beide locaties afwisselend bezocht. Ter plaatse zijn geen gierzwaluwen en huismussen waargenomen. Twee paartjes kauwen waren aanwezig bij de bekende nesten in de dakrand van de Bibliotheek/Peuterspeelzaal. In de omgeving zijn waarnemingen van gierzwaluw en huismus gedaan. Zo is bij de woning aan de Rechtestraat 158 (op enige afstand van het plangebied) waargenomen dat een huismus met voedsel in de snavel enkele malen onder de dakpannen vloog (nest met jongen) en dat een gierzwaluw invloog onder een dakpan van de Rechtestraat 85 (reeds bekend nest). In de groenvoorzieningen aan de noordzijde van de St. Jozefschool is een bewoond nest van Turkse tortel aangetroffen.

Inventarisatie 9 juli 2015

Op de avond van 9 juli zijn, voorafgaand aan het vleermuisonderzoek, de St. Jozefschool en Bibliotheek/Peuterspeelzaal bezocht ten behoeve van gierzwaluw. Er werden veel gierzwaluwen waargenomen. Op verschillende plaatsen aan de Rechtestraat zijn invliegende gierzwaluwen waarge-

nomen (o.a. nummer 85, 142 en 144). Binnen de plangebieden is echter geen nestindicerend gedrag waargenomen.

Aansluitend op het vogelbezoek is er een vleermuisbezoek uitgevoerd op de locaties De Tweemaster en St. Jozefschool. Bij de zichtinspectie van beide locaties werden geen sporen van vleermuizen aangetroffen. De op 1 juni 2015 aangetroffen verblijfplaats van een kolonie gewone dwergvleermuizen aan de Kerkstraat 30 (buiten plangebied) leek onbewoond te zijn.

De eerste vleermuis nabij de St. Jozefschool werd om 22:24 uur (25 minuten na zonsondergang) waargenomen. Het betrof een passerende gewone dwergvleermuis. In de omgeving van het plangebied is enkele malen een passerende/jagende gewone dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen.

Bij De Tweemaster werd de eerste vleermuis, een gewone dwergvleermuis, om 22:22 uur waargenomen. Het betrof een individu dat foerageerde boven de watergang die gelegen is ten zuiden van het plangebied. Boven het schoolplein en het omliggende gebied werd gedurende de rest van de avond verschillende malen een jagende gewone dwergvleermuis waargenomen. Boven de Boeijerstraat werd tweemaal kort een jagende laatvlieger waargenomen.

Inventarisatie 27 augustus 2015

Op de avond van 27 augustus is een vleermuisbezoek uitgevoerd op de locaties De Tweemaster en St. Jozefschool. Bij de zichtinspectie van beide locaties zijn geen sporen van vleermuizen aangetroffen.

Nabij de St. Jozefschool verscheen de eerste vleermuis, een gewone dwergvleermuis, om 22:55 uur (16 minuten na zonsondergang). Het is waarschijnlijk dat dit individu uitvloog en een verblijf bewoond in het pand aan de Rechtestraat 162 (buiten plangebied). Gedurende de rest van de avond werd regelmatig nabij dit pand een gewone dwergvleermuis met opvallend gedrag waargenomen ('rond- en aanvliegen'). Verder was het wederom rustig ter plaatse van de St. Jozefschool. Over de Kerstraat/Rietbuurt passeerde tweemaal een vleermuis; om 21:05 uur een gewone dwergvleermuis en om 21:08 uur een laatvlieger. Verder foerageerde vanaf 21:25 uur gedurende enkele minuten een gewone dwergvleermuis boven het schoolplein.

Ter plaatse van De Tweemaster was het wat betreft vleermuizen ook zeer rustig. Boven het schoolplein en in de omgeving werden enkele malen passerende en/of jagende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen. Verblijfplaatsen, dan wel verblijfplaatsindicerend gedrag werd wederom niet waargenomen.

Inventarisatie 2 oktober 2015

Op de avond van 2 oktober is er een vleermuisbezoek uitgevoerd voor de locaties De Tweemaster en St. Jozefschool. Bij de zichtinspectie van de plangebieden en omgeving werd achter de gevelbetimmering (zuidgevel) van Kerkstraat 30 (bekende kolonieverblijf gewone dwergvleermuis) één exemplaar van meervleermuis aangetroffen (zie onderstaande foto). Deze vleermuis hing zichtbaar en is de betreffende avond niet uitgevlogen. Aan het einde van het bezoek 21:00 uur hing dit individu nog op dezelfde plaats.

Meervleermuis achter gevelbetimmering Kerkstraat 30 (2 oktober 2015)

Ter plaatse van de St. Jozefschool verscheen de eerste vleermuis, een gewone dwergvleermuis om 19:50 uur (34 minuten na zonsondergang). Het dier jaagde enkele minuten boven het schoolplein. Om 19:53 uur vloog een laatvlieger in een rechte lijn over het plangebied. Ten noorden van het plangebied werd op twee plaatsen (Rechtestraat 162 en 158) verblijfplaatsindicerend gedrag van gewone dwergvleermuis waargenomen.

De waarnemingen ter plaatse van De Tweemaster kwamen overeen met die van de voorgaande bezoeken. De eerste vleermuis werd om 19:38 uur waargenomen, een passerende gewone dwergvleermuis. Noemenswaardig is dat ten oosten van het plangebied, vanaf 19:39 uur kort na elkaar vijf laatvliegers in zuidelijke richting het plangebied passeerden.

Verblijfplaatsen en verblijfplaatsindicerend gedrag werden wederom respectievelijk niet aangetroffen en niet waargenomen binnen de twee plangebieden.

Conclusie

Op basis van het in 2015 uitgevoerde aanvullende onderzoek kunnen onderstaande conclusies worden getrokken.

Ter plaatse van de locaties Bibliotheek/Peuterspeelzaal (Rechtestraat 148) en St. Jozefschool (Kerkstraat 32) zijn geen jaarrond beschermde nesten van de op basis van de Flora- en faunawet streng beschermde gierzwaluw en huismus aanwezig.

Ter plaatse van de locaties St. Jozefschool en De Tweemaster (Boeijerstraat 14) zijn geen vaste verblijfplaatsen van de op basis van de Flora- en faunawet streng beschermde vleermuissoorten aanwezig.

Werkzaamheden ten behoeve van de herontwikkeling van de genoemde locaties, zoals sloop- en verbouwingswerkzaamheden, leiden ten aanzien van gierzwaluw, huismus en vleermuizen niet tot een verbodsovertreding van de Flora- en faunawet.

Zoals in 'Verkennd natuuronderzoek 4 locaties in Graft-De Rijp' (Grontmij Nederland B.V., 7 oktober 2014) is verwoord dient bij de planning en uitvoering van sloop- en uitpandige renovatiewerkzaamheden en werkzaamheden aan bomen en andere beplanting wel rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Alle inheemse vogels zijn op basis van de Flora- en faunawet streng beschermd. Uitgangspunt is dat in gebruik zijnde nesten niet mogen worden verstoord.